

**ПРОДУКТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ОВЕЦЬ
БУКОВИНСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ М'ЯСО-
ВОВНОЇ ПОРОДИ ОВЕЦЬ З КРОСБРЕДНОЮ
ВОВНОЮ В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

О. Б. Лесик, Т. О. Черномиз, М. В. Похивка
biapv@mail.ru

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція
Національної академії аграрних наук України
вул. Кузнецова, 21-А, м. Чернівці, 58026, Україна

В результаті проведених досліджень встановлено що тварини буковинського типу міцної конституції, добре пристосовані до умов вологого клімату Буковини. Вівцематки характеризуються високою відтворювальною здатністю: заплідненість склала 93,6%, а вихід ягнят на 100 вівцематок – 137,6% при високій їх життєздатності.

Встановлено високі показники живої маси баранів-плідників - 95,0 кг, вівцематок 57,9кг, що перевищують вимоги до елітних тварин племінних репродукторів.

Встановлено також високий рівень вовнової продуктивності овець. Вовна у овець біла, однорідна, еластична, вирівняна з чітко вираженою звивистістю і за всіма якісними характеристиками відповідає вимогам до кросбредної. У баранів-плідників довжина вовни в середньому становить 14,7см, у вівцематок – 11,5 см. До густововнових віднесено в середньому 35% баранів-плідників, вівцематок 33%, з підвищеною густиною відповідно 58% і 56%, з помірною – лише 7% і 11%. Настриг вовни у баранів-плідників в середньому по господарствах становить 7,5 кг, в чистому волокні 4,7 кг, у вівцематок відповідно 4,5 кг і 2,8 кг.

У вівцематок буковинського типу народжуються ягнята міцної конституції, з високою живою масою при народженні. На величину цього параметра впливає стать тварини. Встановлено, що жива-маса баранчиків-одинаків вища, ніж у ярочок на 7,8%.

Результати досліджень свідчать, що вівцематкам буковинського типу притаманна висока молочна продуктивність,

яка обумовлена кількістю народжених і вигодованих ними ягнят. Найвищий середньодобовий надій відмічено у перший місяць доїння (травень), який становить 1,15 кг. Також відносно високі надії товарного молока одержано в червні та липні, що свідчить про високу молочність вівцематок. Так, від однієї вівцематки за період доїння (137 днів) одержано 116,6 кг молока при середньодобовому надії 0,883 кг, з якого вироблено 25 кг бринзи. На сьогоднішній день продукти, виготовлені з овечого молока (бринза, урда, масло), користуються високим попитом у населення, їх реалізаційна вартість достатньо висока. У валовому прибутку частка продуктів з овечого молока становить близько 60%, м'яса в живій масі – 45%, в той час як вовни лише 3,0%.

Проте, подальше вдосконалення буковинського типу та підвищення показників молочної, м'ясної та вовнової продуктивності потребує ефективних селекційних методів - використання баранів-плідників асканійської селекції – асканійських кросбредів та асканійських чорноголових.

Ключові слова: вівці порода, тип, селекція, плодючість, відтворювальна здатність, жива маса, молочність.

THE PRODUCTIVE PECULIARITIES of BUKOVINIAN TYPE of ASCANIAN MEAT-WOOL BREED of SHEEP with CROSSBRED WOOL under the CONDITIONS of FARMS in CHERNIVTSI REGION

O. B. Lesyk, T. O. Chernomyz, M. V. Pohyvka

biapv@mail.ru

Bukovinian state agricultural research station
National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
21-A, Kuznetsova Street, Chernivtsi, 58026, Ukraine

As the result of research work, it is established that the bukovinian type of animals have the strong constitution, well adapted to humid climate conditions of Bukovina. The ewes are characterized by their high productive capacity: the fertility is 93,6 %, and the lambs dropped per 100 ewes is 137,6 % at their high viability.

It has been determined the high indicators of rams - sires live weight that is 95.0 kg, and ewes have 57.9 kg, which are higher than for the requirements to elite animals of breeding reproducers.

It was defined also a high level wool production of sheep. The sheep wool is white, uniform, elastic, aligned and smooth, with clearly defined sinuosity, and complies requirements to all quality

characteristics of crossbred wool. Wool length of the rams - sires is averagely 14,7 sm, and the ewes have 11,5 sm, respectively. Averagely among rams-sires have been determined as thick-haired animals (MM) thirty-five percent and ewes have 33%; with high thickness of sheep wool (M+) respectively 58 % and 56 %; with moderate (M) – only 7 %, and 11 %. Averagely wool clip of rams-sires at farms makes 7,5 kg; in pure fibre – 4,7 kg; ewes – 4,5 kg, and 2,8 kg, respectively.

Bukovinian Type of ewes gives birth to lambs of strong constitution with high live weight at birth. Sex animal influences the live weight at birth. It is established, that the live weight of single ram lamb is higher than that of ewe lamb, by 7,8 %.

The research results show that the Bukovinian Type of ewes has high milk productivity which depends on quantity of lambs ewe have given birth and fed. The highest average milk yield in a day is noted in the first milking month (May), which is 1,15 kg. Also, the relatively high milk yields had been obtained in June and July, which indicated to the high milk production of ewes. For instance, 116,6 kg of milk were obtained from one ewe during milking period (137 days), the average daily milk production was 0,883 kg; 25 kg of cheese were produced from this yield of sheep milk. For today, the products made of sheep milk (cheese, butter, etc.) are in high demand among the people. Their realization value is rather high. A part of products made of sheep milk makes about 60 % of gross income sheep-breeding; meat of live weight – 45 %, while the wool is only 3,0 %.

However, the further Bukovinian Type perfection, the indicators increase of milk, meat, and wool productivity requires the effective selection methods - the usage of rams-sires Ascanian selection breeds such as Ascanian Crossbreeds and Ascanian Blackheads.

Keywords: sheep, breed, type, selection, fertility, reproductive capacity, live weight, milking.

ПРОДУКТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ БУКОВИНСКОГО ТИПА АСКАНИЙСКОЙ МЯСО-ШЕРСТНОЙ ПОРОДЫ ОВЕЦ С КРОССБОРЕДНОЙ ШЕРСТЬЮ В УСЛОВИЯХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ

О. Б. Лесик, Т. О. Черномыз, М. В. Похывка
biapv@mail.ru

Буковинская государственная сельскохозяйственная
опытная станция
Национальной академии аграрных наук Украины
ул. Кузнецова, 21-А, г. Черновцы, 58026, Украина

В результате проведенных исследований установлено, что животные крепкой конституции буковинского типа, хорошо приспособлены к условиям влажного климата Буковины. Овцематки характеризуются высокой воспроизводительной способностью: оплодотворяемость составила 93,6%, а выход ягнят на 100 овцематок – 137,6% при их высокой жизнеспособности.

Установлены высокие показатели живой массы баранов – 95,0 кг, овцематок 57,9 кг, превышающие требования к элитным животным племенных репродукторов.

Нами установлен высокий уровень шерстной продуктивности овец. Шерсть у овец белая, однородная, эластичная, выровнена, с четко выраженной извитостью и по всем качественным характеристикам соответствует требованиям к кроссбредной. У баранов-производителей длина шерсти в среднем составляет 14,7 см, у овцематок -11,5 см. К густошерстным (ММ) отнесены в среднем 35% баранов, овцематок 33%, с повышенной плотностью (М +) соответственно 58% и 56%, с умеренной (М) - только 7% и 11%. Настриг шерсти у баранов-производителей в среднем по хозяйствам составляет 7,5 кг, в чистом волокне 4,7 кг, у овцематок соответственно 4,5 кг и 2,8 кг.

У овцематок буковинского типа рождаются ягнята крепкой конституции, достаточно крупные, с высокой живой массой при рождении. На величину этого признака влияет пол животного. Установлено, что живая масса баранчиков-одиночек выше, чем у ярочок на 7,8%.

Результаты исследований свидетельствуют, что овцематкам буковинского типа присуща высокая молочная продуктивность, которая обусловлена количеством родившихся и вскормленных ими ягнят. Самый высокий среднесуточный надой отмечен в первый месяц доения (май), который составляет 1,15 кг. Также относительно высокие надои товарного молока получены в июне и июле, что свидетельствует о высокой молочности овцематок. Так, от одной овцематки за период доения (137 дней) получено 116,6 кг молока, при среднесуточном надое 0,883 кг, из которого произведено 25 кг брынзы. На сегодняшний день продукты, изготовленные из овечьего молока (брынза, урда, масло), пользуются высоким спросом у населения, их реализационная стоимость достаточно высока. В валовом доходе доля продуктов из овечьего молока составляет около 60%, мяса в живой массе – 45%, в то время как шерсти только 3,0%.

Однако, дальнейшее усовершенствование буковинского типа и повышение показателей молочной, мясной и шерстной продуктивности требует эффективных селекционных методов – использование баранов асканийской селекции – асканийских кросс-бредов и асканийских черноголовых.

Ключевые слова: овцы, порода, тип, селекция, плодовитость, воспроизводительная способность, живая масса, молочность.

На сьогоднішній день вівчарство України знаходиться в досить важких умовах, але вітчизняний генофонд порід і типів спроможний продукувати різноманітну продукцію.

Сучасні проблеми розвитку вівчарства висувають необхідність глибоких досліджень та удосконалення існуючих і створення нових порід та породних груп, типів, ліній з кращими біологічними та господарськими ознаками.

Рівень продуктивності овець обумовлений генетичними особливостями, а також факторами зовнішнього середовища, в першу чергу умовами годівлі і утримання [2].

Виробництво м'яса, вовни та іншої продукції вівчарства, в значній мірі визначається показниками відтворення стада та збереження одержаного приплоду. Висока плодючість маток і вирощування високоцінного молодняка є позитивним для підвищення ефективності селекції [2].

Відтворювальна здатність вівцематок в значній мірі обумовлена генотипом, їх вгодованістю, а також забезпеченістю зеленими кормами, які стимулюють активність і овуляцію яйцеклітини.

Молочна продуктивність вівцематок – генетично обумовлена селекційна ознака, яка в значній мірі сприяє реалізації генетичного потенціалу скороспілості одержаного від них приплоду, а також виробництву товарного молока після відлучення ягнят [1].

М'ясо-вовнових овець буковинського типу, які добре пристосовані до місцевих умов і здатні продукувати високоякісні продукти харчування, розводять в основному у фермерських господарствах лісостепової зони Чернівецької області.

Метою роботи було висвітлити показники продуктивності овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною в умовах західного регіону України.

Матеріали і методика досліджень. Робота виконана на поголів'ї овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною в умовах фермерських господарств Новоселицького району Чернівецької області.

Живу масу і довжину вовни у тварин визначали весною при бонітуванні, настриг немитої вовни обліковували шляхом індивідуального зважування рун під час стриження [4].

Рівень молочної продуктивності визначено під час одержання товарного молока, шляхом проведення контрольних доїнь.

Біометричну обробку результатів досліджень проведено методами варіаційної статистики за М. О. Плохинським з використанням комп'ютерної техніки [3].

Результати досліджень. Тварини буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи міцної конституції, комбінованого напрямку продуктивності, спокійного темпераменту, пристосовані до вологого клімату Буковини. Вівцематки характеризуються високою запліднювальною і відтворювальною здатністю (табл. 1).

Таблиця 1. Відтворювальна здатність вівцематок

Показник	Буковинський тип асканійської м'ясо-вовнової породи
Спаровано вівцематок, голів	700
З них об'ягнулося, голів	655
Заплідненість, %	93,6
Народилося ягнят всього, голів	901
Плодючість, %	137,6
Вихід відлучених ягнят в 2-місяч. віці на 100 маток, голів	129
Збереженість до 2-місячного віку, %	93,8

Встановлено, що із 700 голів вівцематок, які були спаровані, об'ягнулося 655 голів, або 93,6%. Це дає можливість заключити, що вівцематкам буковинського типу притаманна висока відтворювальна здатність: заплідненість склала 93,6%, вихід ягнят на 100 вівцематок – 137,6%. Життєздатність ягнят до 2-місячного віку висока, про що свідчить показник відлучення ягнят у 2-місячному віці – на 100 вівцематок 129 голів.

Жива маса є не тільки важливим показником м'ясної продуктивності, вона також характеризує стан здоров'я і розвиток продуктивних ознак, так як об'єднує конституційні та спадково обумовлені якості тварин та є показником умов утримання та годівлі тварин.

Аналіз таблиці 2 дозволяє стверджувати, що показники продуктивності овець були високими. Жива маса баранів-плідників перевищує мінімальні вимоги до елітних тварин племінних репродукторів на 13,0 кг, або на 15,8%.

У вівцематок показники живої маси в середньому по господарствах склали 57,9 кг, що на 5,9 кг, або на 11,3% вищі мінімальних вимог до елітних тварин племінних репродукторів.

В даний же час в стадах знаходиться 43,1 % вівцематок з живою масою 55-59 кг, 27,8 % - 60-64 кг, що свідчить про високий генетичний потенціал продуктивності тварин за даною ознакою.

Таблиця 2 . Показники продуктивності овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи в середньому по господарствах

Група	Кількість, голів	Жива маса, кг $X \pm S_x$	Довжина вовни, см $X \pm S_x$	Настриг вовни, кг		Коефіцієнт вівновості, г/кг
				немитої $X \pm S_x$	митої	
Барани-плідники	34	95,0±2,9	14,7±1,2	7,5±0,35	4,7	50
Баранці	24	54,0±1,4	13,9±0,7	4,6±0,35	2,9	54
Вівцематки	761	57,9±0,8	11,5±0,5	4,5±0,26	2,8	49
Ярки	162	45,4 ±0,5	12,5±0,6	4,3±0,40	2,7	60
Всього:	981					

Нашими дослідженнями встановлено, що рівень вовнової продуктивності у овець буковинського типу достатньо високий. Вовна у овець біла, однорідна, еластична, вирівняна з чітко вираженою звивистістю і за всіма якісними характеристиками відповідає вимогам до кросбредної. У баранів-плідників довжина вовни в середньому становить 14,7см, у вівцематок – 11,5 см. Як відомо, довжина вовни перебуває в тісному зв'язку з тониною, густотою та настригом вовни.

За даними бонітування відмічено, що тваринам характерна висока густина вовни, яка зумовлює щільність руна і настриг. До густововнових віднесено в середньому 35% баранів-плідників, вівцематок 33%, з підвищеною густиною відповідно 58% і 56%, з помірною – лише 7% і 11%. Настриг вовни у баранів-плідників в середньому по господарствах становить 7,5 кг, в чистому волокні 4,7 кг, у вівцематок відповідно 4,5 кг і 2,8 кг.

Слід відмітити, що в господарствах дотримується оптимальна структура стада, кількість вівцематок складає 78%, це сприяє одержанню якомога більше ягнят, а також товарного молока, що є одним із основних резервів інтенсифікації галузі вівчарства.

У вівцематок буковинського типу народжуються ягнята міцної конституції, з високою живою масою при народженні. На величину цієї ознаки впливає стать тварини. Встановлено, що жива-маса баранчиків-одинаків вища, ніж у ярочок на 7,8%. Слід зазначити, що ягнята, які народилися в числі двійнят, дещо поступалися за живою масою одинакам, але до річного віку показники живої маси майже вирівнялися (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка живої маси ягнят

Вік, місяців	Жива маса, кг			
	баранці		Ярочки	
	одинаки (n=30)	двійнята (n=30)	одинаки (n=30)	двійнята (n=30)
	$X \pm S_x$	$X \pm S_x$	$X \pm S_x$	$X \pm S_x$
При народженні	5,0 ±0,07	4,3±0,03	4,6±0,19	3,9±0,11
1	11,9±0,06	10,8±0,05	12,0±0,18	10,7±0,09
2-2,5 (при відлученні)	18,1±0,05	16,9±0,18	17,2 ±0,08	16,5±0,08
6	33,5±0,12	31,8±0,12	30,8±0,25	29,9±0,15
9	43,5±0,18	41,5±0,15	41,8±0,12	39,8±0,23
12	56,5±0,17	51,6±0,18	49,9±0,16	48,0±0,13

Відмічено високі середньодобові прирости у перші два місяці життя (період підсису), коли потреби ягнят у поживних речовинах задовольняються за рахунок молока матері. Яркі буковинського типу характеризуються високою скоростиглістю росту. У 9-місячному віці ярки-одинаки досягають живої маси своїх матерів 65,5%, двійнята – 60,9%, у 12-місячному – відповідно 79,3 і 74,2%.

Молочна продуктивність вівцематок – генетично обумовлена селекційна ознака, яка в значній мірі сприяє реалізації генетичного потенціалу скороспілості одержаного від них приплоду, а також виробництву товарного молока після відлучення ягнят.

Молочність вівцематок в значній мірі залежить від їх віку, багатоплідності, а також спрямованої селекції [1].

Результати досліджень свідчать, що вівцематки буковинського типу притаманна висока молочна продуктивність, яка обумовлена кількістю народжених і вигодованих ними ягнят (табл. 4).

Таблиця 4. Молочність вівцематок при виробництві товарного молока в господарств ПП «Сервіс-СВС»

Місяць	Валовий надій		Середньодобовий надій, кг
	кг	%	
Травень (25 днів)	28,8	24,7	1,15
Червень (30 днів)	28,5	24,4	0,95
Липень (31 день)	24,8	21,3	0,80
Серпень (31 днів)	23,3	19,7	0,75
Вересень (20 днів)	11,2	9,9	0,56
Всього (137 дні)	116,6	100	0,883

Слід відмітити, що найвищий середньодобовий надій відмічено у перший місяць доїння (травень) який становить 1,15 кг. Також відносно високі надой товарного молока одержано в червні та липні, що свідчить про високу молочність вівцематок.

Лактаційний період у вівцематок тривалий при високій його рівномірності, що забезпечує реалізацію генетичного потенціалу скоростиглості росту ягнят в період підсису та при виробництві товарного молока. Так, від однієї вівцематки за період доїння (137 днів) одержано 116,6 кг молока при середньодобовому надойі 0,883 кг, з якого вироблено 25 кг бринзи.

На сьогоднішній день продукти, виготовлені з овечого молока (бринза, урда, масло), користуються високим попитом у населення, їх реалізаційна вартість достатньо висока. У валовому доході частка продуктів з овечого молока становить близько 60%, м'яса в живій масі – 45%, в той час як вовни лише 3,0%.

Висновки. Встановлено, що тварини буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною володіють високими показниками відтворювальної здатності та комбінованої продуктивності.

Проте, подальше вдосконалення буковинського типу та підвищення показників молочної, м'ясної та вовнової продуктивності потребує ефективних селекційних методів – використання баранів-плідників асканійської селекції – асканійських кросбредів та асканійських чорноголових.

Список використаної літератури

1. Польська П. І. Молочність вівцематок і ріст ягнят інтенсивних типів асканійської м'ясо-вовнової породи за умов різного рівня годівлі / П. І. Польська, Г. П. Калащук, Н. П. Глебова, О. Й. Атановська-Маслюк // Вівчарство: міжвід. темат. наук. зб. – Нова-Каховка: ПІЕЛ, 2009. – Вип. 35. – С. 76-83.

2. Кочкаров Р. Х. Плодовитость маток и сохранность ягнят мясошерстной породы / Р. Х. Кочкаров, И. И. Селькин // Зоотехния. – 2010. – №4. – С. 30-31.

3. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колосок, 1969. – 256 с.

4. Інструкція з бонітування овець; Інструкція з племінного обліку у вівчарстві та козівництві. – К., 2003. – 156 с.